

CRNA GORA
VRHOVNI SUD

WOMEN'S RIGHTS CENTER
CENTAR ZA ŽENSKA PRAVA

INFORMATOR ZA SVJEDOKE/OŠTEĆENE ŽRTVE NASILJA U PORODICI I TRGOVINE LJUDIMA

INFORMATOR ZA OŠTEĆENE/SVJEDOKE ŽRTVE NASILJA U PORODICI ILI TRGOVINE LJUDIMA

Autori i izdavači

Vrhovni sud Crne Gore

NVO Centar za ženska prava

Podgorica, Crna Gora
mart, 2017.

Dizajn i štampa:

APprint

Napomena:

Sva prava zadržana. Sadržina ove publikacije se može slobodno koristiti i umnožavati u obrazovne i druge nekomercijalne svrhe, pod uslovom da se uz svaku takvu reprodukciju navedu kao izvor Vrhovni sud Crne Gore i Centar za ženska prava.

Žrtva ste nasilja u porodici ili trgovine ljudima i pozvani ste u sud da svjedočite? Ovaj informator je namijenjen vama.

Cilj mu je da pruži jasne i razumljive informacije o pravima i obavezama žrtava koje se pojavljuju kao svjedoci/svjedokinje u sudskom postupku u predmetima porodičnog nasilja i trgovine ljudima. Informator daje odgovore na pitanja koja se tiču vaših prava i zaštite u sudskom postupku i podrške koju pružaju Službe za podršku žrtvama svjedocima. Ove službe postoje pri svim osnovnim i višim sudovima u Crnoj Gori, kao i sudovima za prekršaje, pa Informator sadrži i kontakte odgovornih osoba kojima se možete obratiti za informacije i podršku tokom postupaka u kojima ste svjedoci/svjedokinje.

Nadamo se da će Informator doprinijeti osnaživanju svih osoba sa iskustvom nasilja u porodici i trgovine ljudima i unaprijediti njihovu saradnju sa pravosudnim organima. Vjerujemo da će kontakt detalji službi za podršku žrtvama svjedocima olakšati povezivanje nadležnih institucija i osnažiti njihovo partnerstvo, veću angažovanost i koordinaciju u pružanju zaštite i podrške žrtvama svjedocima nasilja u porodici i trgovine ljudima.

Informator je rezultat saradnje Vrhovnog suda Crne Gore i nevladine organizacije Centar za ženska prava, čiji je cilj unaprjeđenje sudske prakse u oblasti zaštite od nasilja nad ženama i nasilja u porodici, diskriminacije žena i promocija ravnopravnosti žena i muškaraca.

Podgorica, mart 2017.

I SLUŽBA ZA PODRŠKU ŽRTVAMA/SVJEDOCIMA

Svjedočenje može predstavljati traumatično iskustvo iz različitih razloga: nepoznavanja rada suda, preživljene traume, nedostatka podrške tokom ranijih kontakata sa institucijama, osjećanja straha i nelagodnosti zbog prisustva optuženih i sl. Zato su u svim sudovima koji postupaju u prekršajnim i krivičnim predmetima ustanovljene *Službe za pružanje podrške oštećenima/svjedocima* koji su preživjeli nasilje u porodici i trgovinu ljudima.

Mi smo tu da bi vam pružili podršku i pomogli da prevaziđete negativna osjećanja u vezi sa vašim učešćem u postupku. Važno je da sud čuje i uvaži vaše iskustvo preživljenog nasilja i obezbijedi vam zakonom propisanu zaštitu. Vaš iskaz će doprinijeti pravičnom postupanju suda u utvrđivanju odgovornosti i odmjeravanju kazne počiniocu nasilja.

Kakvu podršku pružamo ?

- Praktične informacije u vezi sa radom suda, krivičnim i prekršajnim postupkom, mjestom sjedenja u sudnici, vašim pravima i obavezama kao oštećenog/e svjedoka/svjedokinje, mjerama zaštite i drugim pitanjima koja se tiču vašeg pojavljivanja i svjedočenja pred sudom i zaštite od nasilja ili trgovine ljudima.
- Emocionalnu podršku i pratnju tokom svjedočenja
- Dočekujemo svjedoke žrtve pri ulasku u sud , boravimo s vama tokom suđenja u posebnoj čekaonici i sudnici.
- Obezbeđujemo vam uslove za sigurno i bezbjedno svjedočenje, odnosno zaštitu od fizičkih

nasrtaja ili vrijeđanja prije i nakon suđenja u prostorijama suda.

- Sarađujemo sa policijom, centrima za socijalni rad, sudovima i organizacijama civilnog društva kako bi vam obezbijedili sveobuhvatnu podršku
- Sarađujemo sa zatvorima i odjeljenjem za uslovni otpust.
- Obavještavamo o otpustu počinitelaca nasilja ili trgovine ljudima sa izvršavanja kazne zatvora.

Službenici/e za podršku žrtvama svjedocima su dužni čuvati **povjerljivost** svih informacija o svjedocima i žrtvama.

Kada nas možete kontaktirati?

Službu za podršku možete kontaktirati i prije prvog kontakta sa sudom, ukoliko su vam potrebne informacije, ili osjećate potrebu za podrškom. To možete učiniti putem telefona, elektronske pošte ili lično u prostorijama suda. Najbolje je da prvi kontakt uspostavite prije zakazanog ročišta u sudu kako bi se na vrijeme upoznali s ovlašćenim licem za podršku i pripremili za postupak svjedočenja. Informacije o kontakt osobama svih *Službi za podršku žrtvama i svjedocima* nalaze se na strani br. 22 ovog Informatora.

Što ako ste već kontaktirali nevladinu organizaciju?

Ukoliko ste pomoć i podršku dobili u nekoj od nevladinih organizacija koje se bave zaštitom žrtava, to ne predstavlja smetnju u saradnji sa Službom za podršku. Naša Služba saraduje sa nevladinim organizacijama koje se bave problemima nasilja u porodici, nasilja nad ženama i trgovine ljudima.

Koji sudovi su mjesno nadležni da postupaju u krivičnim djelima trgovina ljudima, trgovina djecom radi usvojenja i nasilje u porodici ili porodičnoj zajednici?

Nasilje u porodici ili porodičnoj zajednici (čl. 220 Krivičnog zakonika Crne Gore) nadležni su sledeći sudovi na teritoriji Crne Gore:

- Osnovni sud u Baru – za teritoriju Opštine Bar;
- Osnovni sud u Beranama – za teritoriju opština Berane i Andrijevice;
- Osnovni sud u Bijelom Polju – za teritoriju opština Bijelo Polje i Mojkovac;
- Osnovni sud u Danilovgradu – za teritoriju Opštine Danilovgrad;
- Osnovni sud u Žablaku – za teritoriju opština Žabljak i Šavnik;
- Osnovni sud u Kolašinu – za teritoriju Opštine Kolašin;
- Osnovni sud u Kotoru – za teritoriju opština Kotor, Budva i Tivat;
- Osnovni sud u Nikšiću – za teritoriju opština Nikšić i Plužine;
- Osnovni sud u Plavu – za teritoriju Opštine Plav;

- Osnovni sud u Pljevljima – za teritoriju Opštine Pljevlja;
- Osnovni sud u Podgorici – za teritoriju Glavnog grada Podgorice;
- Osnovni sud u Rožajama – za teritoriju Opštine Rožaje;
- Osnovni sud u Ulcinju – za teritoriju Opštine Ulcinj;
- Osnovni sud u Herceg Novom – za teritoriju Opštine Herceg Novi;
- Osnovni sud u Cetinju – za teritoriju Prijestonice Cetinje.

Za najteže oblike ovih krivičnih djela (izvršenih na organizovan način ili sa smrtnom posljedicom) mjesno su nadležni:

- 1) Viši sud u Podgorici – za područja osnovnih sudova u Podgorici, Baru, Danilovgradu, Kotoru, Nikšiću, Ulcinju, Herceg Novom i Cetinju.
- 2) Viši sud u Bijelom Polju – za područja osnovnih sudova u Bijelom Polju, Beranama, Žabljaku, Kolašinu, Plavu, Pljevljima i Rožajama.

Ko je nadležan ako je u pitanju prekršaj nasilje u porodici?

Za prekršaj *Nasilje u porodici* (Zakon zaštititi od nasilja u porodici) nadležni su sledeći sudovi na teritoriji Crne Gore:

- Sud za prekršaje u Budvi
- Sud za prekršaje u Podgorici
- Sud za prekršaje u Bijelom Polju
- Viši sud za prekršaje Crne Gore

U svim navedenim sudovima postoje Službe za podršku žrtvama svjedocima (kontakt lista na strani br. 22)

Što znači biti žrtva ili svjedok?

Žrtva je osoba kojoj je protivpravnim djelom koje je u zakonu propisano kao krivično djelo prouzrokovan fizički ili duševni bol ili patnja, imovinska šteta ili povreda ljudskih prava i sloboda.

Kao svjedoke sud poziva osobe za koje je vjerovatno da će moći dati informacije o krivičnom djelu i počiniocu ili o drugim važnim okolnostima. Svaka osoba koja se poziva kao svjedok dužna je odazvati se pozivu i obavezna je svjedočiti.

Ko može biti saslušan kao svjedok?

Kao svjedoci pozivaju se lica za koja je vjerovatno da će moći da daju obavještenja o krivičnom djelu i učiniocu i o drugim važnim okolnostima. Kao svjedok može se saslušati oštećeni/a, odnosno žrtva nasilja, kao tužilac/tužiteljka i privatni/a tužilac/tužiteljka.¹

Moraju li svi svjedočiti?

Ne moraju. Određenim osobama nije dozvoljeno da svjedoče, a u nekim slučajevima je dozvoljeno odbijanje svjedočenja.

¹ U nastavku teksta, svi izrazi u muškom rodu, odnose se i na ženski rod.

Ne može se saslušati kao svjedok: lice koje bi svojim iskazom povrijedilo dužnost čuvanja tajnih podataka u smislu propisa kojima se uređuje tajnost podataka, dok ga nadležni organ ne oslobodi te dužnosti; branilac okrivljenog o onome što mu je okrivljeni kao svom braniocu povjerio; lice koje bi svojim iskazom povrijedilo dužnost čuvanja profesionalne tajne (vjerski ispovjednik, advokat, zdravstveni radnik i drugi zaposleni u zdravstvu, novinar, kao i druga lica), osim ako je oslobođeno te dužnosti posebnim propisom ili izjavom lica u čiju je korist ustanovljeno čuvanje tajne; maloljetno lice koje, s obzirom na uzrast i duševnu razvijenost, nije sposobno da shvati značaj prava da ne mora da svjedoči.

Od dužnosti svjedočenja može biti oslobođen/a: bračni partner/ka okrivljenog i lice sa kojim okrivljeni živi u vanbračnoj zajednici; srodnici okrivljenog po krvi u pravoj liniji (npr: roditelj, dijete, unučad, djed, baba), srodnici u pobočnoj liniji zaključno do trećeg stepena (npr: brat, sestra, bratanić/čna, sestrić/čna, stric, tetka, ujak) kao i srodnici po tazbini zaključno do drugog stepena (npr: očuh, maćeha, svekar, tašta, svastika); usvojenik i usvojilac okrivljenog, odnosno hranilac i hranjenik okrivljenog.

Oslobađanje od dužnosti svjedočenja ne odnosi se na lica koja su pozvana da svjedoče u postupku za krivično djelo zapuštanje i zlostavljanje maloljetnog lica, nasilje u porodici ili u porodičnoj zajednici i rodoskrvnjenje, kad je oštećeno maloljetno lice.

Sud koji vodi postupak dužan je da ova lica prije njihovog saslušanja ili čim sazna za njihov odnos s okrivljenim upozori da ne moraju svjedočiti.

Ukoliko ima osnova da neko od lica oslobođenih dužnosti svjedočenja uskrati svjedočenje u odnosu na jednog od okrivljenih, to lice je oslobođeno dužnosti svjedočenja i u odnosu na druge okrivljene ako se njegov iskaz, prema prirodi stvari, ne može ograničiti samo na druge okrivljene.

Svjedok može zatražiti prekid saslušanja zbog lošeg zdravstvenog stanja.

Osobe koje imaju pravo da ne svjedoče biće upozorene da će se njihov iskaz, ako odluče da svjedoče, moći koristiti kao dokaz, bez obzira na njihovu kasniju odluku. Upozorenje i odgovor se unose u zapisnik.

Pozivanje svjedoka

Pozivanje svjedoka vrši se dostavljanjem pisanog poziva, u kojem se navodi ime i prezime i zanimanje pozvanog, vrijeme i mjesto dolaska, krivični predmet u vezi kojeg se poziva, naznačenje da se poziva kao svjedok i upozorenje o posljedicama neopravdanog izostanka.

Pozivanje kao svjedoka maloljetnog lica koje nije navršilo šesnaest godina vrši se preko njegovih roditelja, odnosno zakonskog zastupnika, osim ako to nije moguće zbog potrebe da se hitno postupa ili drugih okolnosti.

Svjedoci koji se nalaze u drugoj državi i svjedoci koji se zbog starosti, bolesti ili invaliditeta ne mogu odazvati pozivu, mogu se saslušati u svom stanu, a izuzetno i putem tehničkih uređaja za prenos slike ili zvuka, tako da im stranke mogu postavljati pitanja iako nijesu prisutne u prostoriji gdje se svjedok nalazi. Za potrebe takvog saslušanja može se odrediti stručna pomoć.

Pozivanje svjedoka može se vršiti telefonom i drugim sredstvima elektronske komunikacije, ako svjedok pristaje da se na takav poziv odazove.

Što ako se ne odazovem sudskom pozivu za svjedočenje?

Ako ste iz objektivnih razloga spriječeni svjedočiti u vrijeme kada ste pozvani, dužni ste svoj izostanak opravdati sudiji pred kojim se vodi postupak. U protivnom sudija može naložiti policijskim službenicima prisilno dovođenje, a može vas kazniti i novčano do 1.000 €.

Kako izgleda postupak svjedočenja?

Svjedoci se saslušavaju odvojeno i bez prisustva ostalih svjedoka. Svjedok je dužan da odgovore daje usmeno. Kada uđete u sudnicu i stanete ispred sudije ili tročlanog sudskog vijeća, sudija pojedinac ili predsjednik vijeća će vas obavijestiti o vašim pravima i obavezama i opomenuti vas na dužnost davanja istinitog iskaza i upozoriti da davanje lažnog iskaza predstavlja krivično djelo. Ukoliko niste položili zakletvu

za svjedoke u istrazi, sudija pojedinac ili predsjednik vijeća od vas može zahtijevati da prije svjedočenja pročitate tekst zakletve koja se nalazi otkucana na papiru ispred vas i koja glasi: „Zaklinjem se da ću o svemu što pred sudom budem pitan govoriti istinu i da ništa od onoga što mi je poznato neću prećutati.“ Kada položite zakletvu daćete iskaz o vašem saznanju u cjelosti. Kada završite iskaz, ukoliko sudiji pojedincu ili predsjedniku vijeća ili sudijama- članovima vijeća ostane nešto nejasno u vezi sa tim okolnostima, oni će vam postavljati pitanja. Niste dužni da date odgovore na pojedina pitanja kad je vjerovatno da bi time izložili sebe ili svoje bližnje teškoj sramoti ili krivičnom gonjenju. Saslušanje svjedoka se može obaviti i preko tumača. Ako je svjedok lice sa oštećenjem sluha, postavljaće mu se pitanja pisano, a ako je lice sa oštećenim govorom, pozvaće se da pisano odgovara. Ako se saslušanje ne može obaviti na ovaj način, pozvaće se kao tumač lice koje se sa okrivljenim može sporazumjeti.

Saslušanje maloljetnog lica, naročito ako je ono oštećeno krivičnim djelom, obavlja se obazrivo, da ne bi štetno uticalo na njegovo/njeno psihičko stanje, a ako je potrebno, uz pomoć psihologa ili drugog stručnog lica.

Ko sve postavlja pitanja svjedoku?

Nakon što na glavnom pretresu svjedok iznese svoj iskaz bez ometanja, pitanja postavljaju prvo tužilac, branilac, optuženi i Sud , nakon čega se mogu iznijeti primjedbe na koje se svjedok izjašnjava. Bitno je da znate da svi oni imaju obavezu da Vam pitanja postavljaju preko sudije pojedinca ili predsjednika sudskog

vijeća kojem i vi dajete odgovor. Uz dozvolu sudije pojedinca ili predsjednika vijeća strane mogu svjedoku postavljati pitanja i neposredno.

Da li ste, kao svjedok/svjedokinja u obavezi da odgovorite na sva pitanja?

Svjedok ima pravo da ne odgovara na pojedina pitanja kad je vjerovatno da bi time izložio sebe ili bliska lica (bračni drug, vanbračni partner, srodnici i dr.) teškoj sramoti ili krivičnom gonjenju, o čemu je sud dužan da ga upozna.

Ko ima pravo da svjedoči u odvojenoj prostoriji?

Oštećeni/a koji/a je žrtva krivičnog djela protiv polne slobode, kao i dijete koje se sasluša kao svjedok ima pravo da svjedoči u odvojenoj prostoriji pred sudijom i zapisničarem, a tužilac, okrivljeni i branilac da gledaju prenos iz druge prostorije, uz mogućnost da postavljaju pitanja svjedoku.

Sud može odlučiti da saslušanje u odvojenoj prostoriji primijeni i na svjedočenje oštećenog koji je žrtva diskriminacije.

Da li Vam sud garantuje privatnost?

Od otvaranja zasjedanja do završetka glavnog pretresa vijeće može, u svako doba, po službenoj dužnosti ili po predlogu stranaka, ali uvijek po njihovom saslušanju, isključiti javnost za cio glavni pretres ili jedan

njegov dio, ako je to potrebno radi čuvanja tajne, čuvanja javnog reda, zaštite morala, zaštite interesa maloljetnog lica ili zaštite ličnog ili porodičnog života okrivljenog ili oštećenog.

Prema Konvenciji Savjeta Evrope o sprječavanju i suzbijanju nasilja nad ženama i nasilja u porodici, država je dužna da obezbijedi usvajanje mjera za zaštitu privatnosti i ugleda svih žrtava nasilja nad ženama i nasilja u porodici.

Šta je predočavanje, a šta suočenje?

Ukoliko se Vaš iskaz na glavnom pretresu razlikuje u nekim djelovima od iskaza koji ste dali prilikom ranijeg saslušanja, sud će Vam predočiti raniji iskaz ili će Vam ukazati na uočeno odstupanje, pa će vas upitati zašto na glavnom pretresu dajete drugačiji iskaz. Po potrebi, pročit će se vaš raniji iskaz ili dio tog iskaza. Takođe, moguće je da sud odredi i suočenje sa nekim od svjedoka čiji se iskazi razlikuju od vaših. Tom prilikom ćete biti u situaciji da licem u lice toj osobi kažete šta imate o određenim okolnostima o kojima ste se različito izjasnili.

Međutim, važno je naglasiti da je država dužna da obezbijedi da se, gdje god je moguće, izbjegne susret žrtava i učinilaca u prostorijama suda i organa unutrašnjih poslova²

2 Član 56 Konvencije Savjeta Evrope o sprječavanju i suzbijanju nasilja nad ženama i nasilja u porodici

Da li se morate suočiti sa okrivljenim?

Konvencija Savjeta Evrope o sprječavanju i suzbijanju nasilja nad ženama i nasilja u porodici (Istambulska konvencija) obavezuje državu da omogući žrtvama nasilja u porodici i nasilja nad ženama da svjedoče, u skladu sa pravilima nacionalnog zakonodavstva, u sudnici bez vlastitog prisustva, ili barem bez prisustva optuženog, naročito korišćenjem odgovarajućih komunikacionih tehnologija, tamo gdje su dostupne.

Kako izgleda sudnica i gdje će se ko nalaziti?

1. svjedok/žrtva
2. sudija/ sudsko vijeće
3. zapisničar/ka
4. tužilac
5. branioci
6. okrivljeni
7. javnost
8. tehnički uređaji za prenos slike i zvuka

Koliko ćete se zadržati na sudu?

Boravak na sudu može trajati i nekoliko sati. Ako imate zdravstvenih problema, ponesite potrebne lijekove i nešto za osvježenje.

Kada završite davanje iskaza napustićete sudnicu.

Da li kao svjedok/svjedokinja imate pravo na zaštitu?

Svaki svjedok/svjedokinja ima pravo na fizičku i drugu zaštitu. U Crnoj Gori fizičku zaštitu svjedocima pruža Jedinica za zaštitu - posebna jedinica pri Upravi policije. Ova jedinica pruža mjere privremene zaštite kao i mjere predviđene programom zaštite svjedoka.

Status zaštićenog svjedoka dobija se u skladu sa odredbama Zakonika o krivičnom postupku i riječ je o svjedoku koji je baš zbog toga što je svjedok u krivičnom postupku posebno ugrožen, te je potrebno da se prema njemu odrede posebne zaštitne mjere, kako bi taj svjedok bez ikakvoga straha dao svoj iskaz, a koji je veoma značajan radi obezbjeđenja potrebnih dokaza. Zaštita ove kategorije svjedoka sastoji se u posebnim načinima učestvovanja i saslušanja svjedoka u krivičnom postupku, a to su: saslušanje svjedoka pod pseudonimom, saslušanje uz pomoć tehničkih uređaja (zaštitni zid, uređaji za promjenu glasa, uređaji za prenos slike i zvuka) i slično. Naime, sudovi su opremljeni tehničkim i audio uređajima koji na osnovu zakona mogu biti korišćeni u svrhu pružanja zaštite tokom samog svjedočenja. To znači da svoj iskaz možete dati uz izmjenu glasa i slike. Isključenje javnosti i davanje iskaza pod pseudonimom su, takođe, mjere koje mogu biti primijenjene. Ukoliko iz bezbjedonosnih razloga ne želite da dođete u sud i svjedočite pred sudijom pojedincem ili sudskim vijećem, može Vam se odobriti svjedočenje putem video i konferencijske veze iz zgrade suda najbliže mjestu Vašeg prebivališta, a koja ima ovu mogućnost i odgovarajuće tehničke uslove. Sud je dužan da upozna svjedoka sa ovim pravima.

Na kakvu zaštitu imate pravo kao žrtva - svjedok nasilja u porodici ?

Ako ste žrtva prekršaja nasilje u porodici, imate pravo na posebne, hitne mjere zaštite propisane *Zakonom o zaštiti od nasilja u porodici*.

Ove mjere izriče nadležni sud za prekršaje, prije, u toku i po okončanju prekršajnog postupka. To su mjere: *Zabrana približavanja, Udaljenje iz stana, Zabrana uznemiravanja i uhođenja, obavezni psihosocijalni tretman nasilnika i obavezno liječenje od zavisnosti*.

- *Udaljenje iz stana* se može izreći učiniocu nasilja koji sa žrtvom živi u stanu ili drugom prostoru za stanovanje, ako postoji opasnost da ponovo učini nasilje. Za izricanje ove mjere nije bitno u čijem je vlasništvu stan ili drugi prostor za stanovanje. Učinilac nasilja kome je izrečeno udaljenje iz stana dužan je da odmah napusti stan ili drugi prostor za stanovanje. Udaljenje iz stana izriče se u trajanju koje ne može biti kraće od trideset dana niti duže od šest mjeseci.
- *Zabrana približavanja žrtvi* se može izreći učiniocu nasilja ako postoji opasnost da ponovo učini nasilje ili ako bi prisustvo učinioca nasilja u blizini žrtve kod žrtve stvaralo visok stepen duševne patnje koja, kraće ili duže vrijeme, onemogućava normalne psihičke aktivnosti žrtve. Sud za prekršaje je dužan da u rješenju o zabrani približavanja odredi mjesto ili područje u kojem se učinilac nasilja ne smije približiti žrtvi. Zabrana približavanja izriče se u trajanju koje ne može biti kraće od trideset dana niti duže od jedne godine.

- Zabrana uznemiravanja i uhođenja žrtve se može izreći učiniocu nasilja ako postoji opasnost da ponovo učini nasilje. Ova zaštitna mjera izriče se u trajanju koje ne može biti kraće od trideset dana niti duže od jedne godine.
- Mjera obaveznog liječenja od zavisnosti se može izreći učiniocu nasilja koji usljed zavisnosti od alkohola, opojnih droga ili psihoaktivnih supstanci učini nasilje, a postoji opasnost da ponovo učini nasilje. Ova zaštitna mjera traje dok postoji potreba za liječenjem, ali ne duže od jedne godine.
- Mjera Obavezni psihosocijalni tretman se može izreći učiniocu nasilja radi otklanjanja uzroka nasilničkog ponašanja i prevaspitanja, odnosno u cilju smanjivanja i otklanjanja opasnosti da ponovo učini nasilje. Ova zaštitna mjera traje do prestanka razloga zbog kojeg je izrečena, ali ne duže od šest mjeseci. Ova zaštitna mjera sprovodi se u zdravstvenoj ustanovi kojoj se učinilac nasilja u porodici mora javiti u roku koji mu je odredio organ za prekršaje rješenjem. Ukoliko se ne javi u tom roku, zdravstvena ustanova o tome obavještava organ za prekršaje i centar za socijalni rad.

Pomenute mjere se odnose samo na prekršajni postupak za nasilja u porodici i nijesu važeće u krivičnom postupku.

Za zaštitu žrtava svjedoka mogu se koristiti i mjere nadzora koje su propisane Zakonikom o krivičnom postupku. One imaju multifunkcionalnu svrhu, jer se njima osim obezbjeđenja prisustva okrivljenog i sprečavanja ometanja vođenja krivičnog postupka mogu postići i drugi ciljevi, kao što je zaštita žrtava svjedoka. U toku krivičnog postupka mogu se koristiti sledeće Mjere nadzora:

- zabrana napuštanja stana

Rješenjem kojim se izriče mjera zabrane napuštanja stana sud će odrediti da se okrivljeni ne smije udaljavati iz stana u kojem živi i prostorija koje su u funkcionalnoj vezi sa stanom, odnosno da se iz stana može udaljavati samo pod nadzorom određenog lica. Izuzetno, rješenjem se može odrediti da okrivljeni za određeno vrijeme može napustiti stan ako je to neophodno radi njegovog liječenja ili ako to nalažu posebne okolnosti zbog kojih bi mogle nastupiti teške posljedice po život, zdravlje ili imovinu.

- zabrana napuštanja boravišta;

Rješenjem kojim izriče mjeru zabrane napuštanja boravišta sud će odrediti mjesto u kojem okrivljeni mora boraviti dok traje ova mjera, kao i granice van kojih se ne smije udaljavati.

- zabrana posjećivanja određenog mjesta ili područja;

Rješenjem kojim izriče mjeru zabrane posjećivanja određenog mjesta ili područja sud će odrediti mjesto odnosno područje, kao i udaljenost ispod koje im se okrivljeni ne smije približiti

- obaveza povremenog javljanja određenom državnom organu;

Rješenjem kojim izriče mjeru obaveze povremenog javljanja određenom državnom organu sud će odrediti službeno lice kome se okrivljeni mora javljati, rok u kojem se mora javljati i način vođenja evidencije o javljanju okrivljenog.

- zabrana pristupa ili sastajanja sa određenim licima;

Rješenjem kojim izriče mjeru zabrane pristupa ili sastajanja sa određenim licima sud će odrediti razdaljinu ispod koje se okrivljeni ne smije približiti određenom licu.

Ostale mjere nadzora su *privremeno oduzimanje putne isprave* i *privremeno oduzimanje vozačke dozvole*

Policija je nadležna za izvršenje mjere zabrane napuštanja stana, zabrane napuštanja boravišta, zabrane posjećivanja određenog mjesta ili područja, zabrane pristupa ili sastajanja sa određenim licem, privremenog oduzimanja putne isprave i privremenog oduzimanja vozačke dozvole.

O izvršenju mjere obaveze povremenog javljanja određenom državnom organu stara se policija ili drugi državni organ kojem se okrivljeni mora javljati.

Sud može, u svako doba, naložiti provjeru mjere nadzora i zatražiti izvještaj od organa nadležnog za njeno izvršenje, a taj organ je dužan da izvještaj bez odlaganja dostavi sudu.

Ako okrivljeni ne ispunjava obaveze naložene izrečenom mjerom, organ koji izvršava mjeru o tome obavještava sud, a sud mu zbog toga može izreći dodatnu mjeru nadzora ili odrediti pritvor.

U cilju zaštite žrtve nasilja u porodici sud može izreći *mjere bezbjednosti* koje propisuje Krivični zakonik Crne Gore. To su mjere *Udaljenje iz stana i Zabrana približavanja*. Ove mjere su dostupne tek po pravosnažnosti sudske odluke za krivično djelo *Nasilje u porodici i porodičnoj zajednici*.

Pored navedenih mjera, koje propisuje nacionalno zakonodavstvo, zaštita žrtava svjedoka je propisana i međunarodnim ugovorima koji su pravno obavezujući za Crnu Goru. Prema Konvenciji Savjeta Evrope o sprječavanju i suzbijanju nasilja nad ženama i nasilja u porodici³, država je dužna da preduzme zakonodavne ili druge mjere radi zaštite prava i interesa žrtava, uključujući njihove posebne potrebe kao svjedoka, u svim fazama istrage i sudskog postupka obezbjeđujući obaviještenost žrtava, barem u slučajevima kada žrtve i njihove porodice mogu biti u opasnosti, o bjekstvu učinioca odnosno privremenom ili trajnom puštanju na slobodu. Dužna je da omogući da njihova prava i interesi budu propisno predstavljeni i uzeti u obzir, kao i da usvoji mjere za zaštitu ugleda i privatnosti žrtve.

3 Konvencijom su obuhvaćeni svi oblici nasilja nad ženama, uključujući i trgovinu ljudima

Da li imate pravo na zaštitu van suda?

Zaštita svjedoka van suda odvija se u skladu sa posebnim Zakonom o zaštiti svjedoka, i to u cilju dokazivanja krivičnih djela protiv ustavnog uređenja i bezbjednosti Crne Gore, protiv čovječnosti i drugih dobara zaštićenih međunarodnim pravom, krivičnih djela koja se vrše na organizovani način i krivičnih djela za koja se po zakonu može izreći kazna zatvora u trajanju od 5 godina ili teža kazna. Ovaj Zakon uređuje uslove i postupak za pružanje zaštite i pomoći svjedoku van suda kada postoji osnovana bojazan da bi davanjem iskaza bio izložen stvarnoj i ozbiljnoj opasnosti po život, zdravlje, fizički integritet, slobodu ili imovinu većeg obima, a druge mjere zaštite nisu dovoljne. Takođe, predviđeno je da se zaštita i pomoć na zahtjev svjedoka može pružiti i njemu bliskom licu.

Zaštita svjedoka obezbjeđuje se primjenom programa zaštite svjedoka koji se primjenjuje samo onda ako bez iskaza svjedoka ne može biti dokazano krivično djelo ili bi njegovo dokazivanje na drugi način bilo otežano. Program zaštite se na ova lica može primijeniti samo uz njihov pristanak, na maloljetno lice samo uz saglasnost roditelja ili staratelja, a na lice djelimično ili potpuno lišeno poslovne sposobnosti samo uz saglasnost lica ovlašćenog za njegovo zastupanje ili staratelja. Mjere i radnje koje se preduzimaju na osnovu Zakona ne utiču na prava okrivljenog u krivičnom postupku.

Što možete učiniti u slučaju neposredne opasnosti?

Nazovite policiju na telefonski broj 122 (ili tražite od nekoga da to učini za vas). Zatražite i medicinsku pomoć ako je potrebna.

Ako vam je potrebna podrška i dodatne informacije, možete nazvati najbližu službu za podršku žrtvama i svjedocima ili neku od nevladinih organizacija koje pružaju podršku žrtvama nasilja u porodici i trgovine ljudima. (Kontakti na strani 22)

Ako ste žrtva koja u sudskom postupku učestvuje kao oštećeni/a imate pravo:

- *služiti se sopstvenim jezikom*
- *da vas sud i državni tužilac informišu o toku postupka.*
- *na pravnog punomoćnika/cu (advokat/ica koji/a će zastupati vaša prava). Za žrtve nasilja i trgovine ljudima u porodici ova usluga je besplatna, a možete je ostvariti preko pravnih službi koja se nalazi u sudu pred kojim se vodi postupak ili koji je nadležan za opštinu u kojoj ste prijavili nasilje.*
- *upozoravati na činjenice i predlagati dokaze*
- *postavljati pitanja optuženom, svjedocima i vještacima, kao i iznositi primjedbe i objašnjenja u pogledu njihovih iskaza*
- *prisustvovati dokaznom ročištu i raspravi i iznijeti završnu riječ*
- *Izvršiti uvid u spis predmeta*
- *zatražiti informaciju od državnog tužioca o preduzetim radnjama povodom vaše prijave*
- *dobiti obavještenje o odbacivanju krivične prijave ili odustajanju državnog tužioca od krivičnog gonjenja*
- *podnijeti pritužbu višem državnom tužiocu*
- *Preuzeti krivično gonjenje od državnog tužioca (ako je tužilac odbacio krivičnu prijavu) i podnijeti privatnu tužbu*
- *zatražiti povraćaj u pređašnje stanje i tako sanirati svoje neprisustvovanje glavnom pretresu, ali samo ukoliko iz opravdanih razloga nije došao na sud, što procjenjuje sud*

- *dobiti obavještenje o ishodu krivičnog postupka.*
- *podnijeti imovinsko pravni zahtjev t.j. tražiti naknadu štete od počinioca tokom krivičnog postupka ,ili u odvojenom postupku (građanskoj parnici)*

Ako ste žrtva - svjedok nasilja u porodici ili trgovine ljudima imate pravo:

- *na zaštitu*

Nakon saznanja za nasilje/trgovinu ljudima , policija je dužna da, bez odlaganja preduzme radnje i mjere u cilju zaštite žrtve. Policijski službenik je dužan da prati žrtvu nasilja u porodici u stan ili drugi prostor za stanovanje prilikom uzimanja ličnih stvari koje su joj neophodne u svakodnevnom životu, osim ako se žrtva tome izričito protivi. Pratnja policije se može tražiti i radi obezbjeđenja privremenog smještaja i zbrinjavanja žrtve.

Policija pruža pomoć potencijalnim žrtvama i žrtvama trgovine ljudima od momenta identifikacije kroz sve faze istrage, zaključno sa okončanjem postupka reintegracije u zemlje porijekla, tranzita i krajnjeg odredišta.

- *na informisanje*

Institucije su obavezne da žrtvu informišu o svim njenim pravima i načinima ostvarivanja prava, nadležnostima i postupanjem institucija, s mjerama i radnjama koje će u daljem postupanju preduzeti

na zaštiti njene bezbjednosti. Takođe, žrtva ima pravo i na broj telefona policijskog službenika zaduženog za sprovođenje izrečene zaštitne mjere.

○ *na povjerljivost informacija*

Organi, ustanove, organizacije i druga pravna i fizička lica dužni su da čuvaju povjerljivost informacija i da obezbijede zaštitu podataka o ličnosti žrtve i njenih članova porodice. O žrtvi ili članu njene porodice ne smije se javno objaviti informacija na osnovu koje se može prepoznati žrtva ili član porodice žrtve, osim ako je punoljetna žrtva sa tim izričito saglasna.

○ *na pratnju osobe od povjerenja*

Žrtva nasilja u porodici može izabrati povjerljivo lice koje će prisustvovati svim postupcima i radnjama u vezi zaštite. Povjerljivo lice može biti član porodice, lice iz organa, ustanove, nevladine organizacije i drugog pravnog lica ili drugo lice u koje žrtva ima povjerenje. Povjerljivo lice ne može biti učinilac nasilja. Žrtva može izabrati povjerljivo lice prije ili u toku postupka i preduzimanja radnji u vezi zaštite. Nadležni organi su obavezni da omoguće prisustvo povjerljivog lica u svim postupcima i radnjama u koje je uključena žrtva, a koji su u vezi sa odnosima u porodici.

Žrtva trgovine ljudima ima da zatraži pratnju aktivistkinja nevladine organizacije koja pruža zaštitu žrtvama trgovine ljudima tokom sudskog procesa.

○ *na besplatnu pravnu pomoć*

- *podnijeti imovinsko pravni zahtjev tj. tražiti naknadu štete od počinioca tokom krivičnog postupka, ili u odvojenom postupku (građanskoj parnici)*
- *na profesionalan tretman baziran na poštovanju ljudskih prava žrtava*

Ako ste žrtva - svjedok krivičnog djela protiv polne slobode i krivičnog djela trgovine ljudima imate i dodatna prava:

- *da vas u policiji i državnom tužilaštvu ispita osoba istog pola*
- *pravo da vas sasluša i postupak vodi sudija istog pola, ako to omogućava kadrovski sastav suda (ovo pravo važi samo za žrtve krivičnih djela protiv polne slobode)*
- *uskratiti odgovor na nepotrebna pitanja koja se odnose na privatni život*
- *zahtijevati da budete ispitani putem audio-video uređaja*
- *na tajnost ličnih podataka*
- *zahtijevati isključenje javnosti s rasprave.*

Koja prava imate kao svjedok?

Svjedok u krivičnom postupku ima pravo:

- *ne odgovarati na pojedina pitanja ako je vjerovatno da bi time izložili sebe ili bliskog srodnika krivičnom gonjenju, teškoj sramoti ili znatnoj materijalnoj šteti*
- *služiti se vlastitim jezikom i imati tumača*
- *u zakonom predviđenim slučajevima pravo na zaštitu fizičke sigurnosti, privatnost (svjedočenje pod pseudonimom, putem video veze uz izmjenu glasa i lika); uključenje u program zaštite ukoliko mu je ugrožen život,*
- *izraziti nelagodu sudskom vijeću/sudu prilikom davanja iskaza pred javnosti ili okrivljenim,*
- *izvijestiti sud o nemogućnosti dolaska zbog svog psihofizičkog stanja*
- *na naknadu troškova nastalih zbog dolaska na sud.*

Ako je dijete žrtva i svjedok

- ✓ *Dijete žrtva i dijete svjedok nasilja nad ženama i nasilja u porodici treba da dobije posebne mjere zaštite koje su u najboljem interesu djeteta.*
- ✓ *Dijete ima pravo na pravnog punomoćnika (advokat za zaštitu djetetovih prava)*
- ✓ *Dijete uvijek daje svoj iskaz u prisustvu povjerljivog lica koje, po pravilu, samo bira ili mu se ono određuje od strane za to ovlašćenog lica radi zaštite njegovog najboljeg interesa. Počinilac nasilja ne može biti povjerljivo lice, čak ni ukoliko ga dijete izabere. Prilikom davanja iskaza, mora biti prisutan psiholog/psihološkinja.*
- ✓ *Dijete ima pravi na ispitivanje putem video uređaja t.j. ima pravo da svjedoči u odvojenoj prostoriji pred sudijom i zapisničarem, a tužilac, okrivljeni i branilac da gledaju prenos iz druge prostorije, uz mogućnost da postavljaju pitanja, o čemu ih je sud dužan poučiti, što se zapisnički konstatuje.*
- ✓ *Dijete se mora upoznati sa činjenicom da ne mora odgovarati na sva pitanja, ukoliko ne želi.*
- ✓ *Ne suočavati dijete - žrtvu nasilja i učinioca nasilja.*
- ✓ *Prilikom dodjele starateljstva i prava na posjetu djece, slučajevi nasilja u porodici obuhvaćeni zakonom, moraju biti uzeti u obzir.*

- ✓ *Institucije su dužne da preduzmu sve zakonodavne ili druge mjere kako bi obezbijedile da ostvarivanje svakog prava na posjetu ili starateljstvo ne ugrozi prava i bezbjednost žrtve ili djece.*
- ✓ *Dijete ima pravo na isključenje javnosti*
- ✓ *Dijete ima pravo na tajnost ličnih podataka*

Djeca su sve osobe koje nisu navršile 18 godina.

Da li imate pravo na naknadu troškova?

Kao oštećeni/a imate pravo na naknadu nužnih izdataka (npr: troškovi nastali odsustvovanjem sa posla), a kao svjedok/svjedokinja imate pravo na naknadu troškova prevoza u visini koju tražite na osnovu karte za prevoz. U slučaju da ste na suđenje došli sopstvenim vozilom, imate pravo na nadoknadu troškova u visini cijene prevoza iz mjesta vašeg prebivališta do suda.

Da li imate pravo na naknadu štete od države?

Naknada štete od države ostvaruje se u skladu sa *Zakonom o naknadi štete žrtvama krivičnih djela* ("Sl. list CG", br. 35/2015). Međutim, ovaj Zakon stupa na snagu tek ulaskom Crne Gore u Evropsku uniju.

Pravo na besplatnu pravnu pomoć

Žrtve nasilja u porodici i trgovine ljudima imaju pravo na besplatnu pravnu pomoć bez prethodne procjene imovnog stanja.

Besplatna pravna pomoć podrazumijeva potpuno ili djelimično pokrivanje troškova pravnog savjetovanja, sastavljanja pismena, zastupanja u postupku pred sudom, Državnim tužilaštvom i Ustavnim sudom Crne Gore i u postupku za vansudsko rješavanje sporova.

Besplatnu pravnu pomoć odobrava osnovni sud, odnosno predsjednik suda ili sudija koga on ovlasti na čijem području podnosilac zahtjeva ima prebivalište ili boravište. Službe za besplatnu pravnu pomoć obrazovane u svakom osnovnom sudu u Crnoj Gori nadležne su za stručne i administrativne poslove u postupku odobravanja besplatne pravne pomoći. Zahtjevi za odobravanje besplatne pravne pomoći podnose se službi nadležnog suda, a služba je dužna da daje obavještenja i savjete svim zainteresovanim licima o mogućnostima i uslovima za ostvarivanje prava na besplatnu pravnu pomoć, a može i pružiti pravno savjetovanje kao oblik besplatne pravne pomoći. Sve oblike besplatne pravne pomoći pružaju advokati po redosljedu sa spiska advokata koji sačinjava Advokatska komora prema mjesnoj nadležnosti osnovnih sudova. Pravno savjetovanje može pružiti i Služba za besplatnu pravnu pomoć nadležnog suda.

- SASTAV SUDA** *za suđenje u konkretnom krivičnom postupku može biti nadležan sudija pojedinac ili sudsko vijeće.*
- TUŽILAC** *ovlašten je za pokretanje krivičnog postupka i gonjenje počinitelja krivičnog djela. Na tužiocu leži teret dokazivanja u krivičnom postupku, što znači da je dužan okazivati ključne činjenice odnosno predlagati dokaze za te činjenice. Tužilac u krivičnom postupku može biti: državni tužilac, privatni tužilac i oštećeni kao tužilac (supsidijarni tužilac).*
- DRŽAVNI TUŽILAC** *ovlašteni tužilac za krivična djela za koja se krivično gonjenje preuzima po službenoj dužnosti (to znači da država mora tužiti one za koje sumnja da krše njene zakone). To je većina krivičnih djela u našem krivičnom zakonodavstvu. Državni tužilac snosi teret pokretanja i vođenja istrage i dokazivanja u krivičnom postupku, što znači da je dužan iznositi i dokazivati činjenice odnosno predlagati dokaze.*
- OŠTEĆENI** *žrtva ili druga osoba čije je kakvo lično ili imovinsko pravo krivičnim djelom povrijeđeno ili ugroženo. Oštećeni može ujedno biti i svjedok. Oštećeni može i sam biti tužilac, ukoliko državni tužilac odustane od gonjenja. Oštećeni može imati i punomoćenika.*
- ŽRTVA** *je lice kome je protivpravnim djelom koje je u zakonu propisano kao krivično djelo prouzrokovan fizički ili duševni bol ili patnja, imovinska šteta ili povreda ljudskih prava i sloboda. I žrtva ima pravo na punomoćenika.*
- UČINIOCEM** *se smatraju izvršilac, saizvršilac, podstrekač i pomagač.*

OSUMNJIČENI

je lice prema kome je nadležni državni organ preduzeo neku radnju zbog postojanja osnovane sumnje da je učinilo krivično djelo, a u odnosu na koje još nije donesena naredba o sprovođenju istrage niti je podnesena neposredna optužnica;

OKRIVLJENI

je lice protiv koga je donesena naredba o sprovođenju istrage ili protiv koga je podignuta optužnica, optužni predlog ili privatna tužba ili lice protiv koga je pokrenut posebni postupak za primjenu mjera bezbjednosti obavezno psihijatrijsko liječenje i čuvanje u zdravstvenoj ustanovi i obavezno psihijatrijsko liječenje na slobodi; izraz okrivljeni može se koristiti u krivičnom postupku kao opšti naziv za okrivljenog, optuženog i osuđenog;

OPTUŽENI

je lice protiv koga je optužnica stupila na pravnu snagu;

OSUĐENI

je lice za koje je pravosnažnom presudom ili pravosnažnim rješenjem o kažnjavanju utvrđeno da je krivo za određeno krivično djelo;

KAŽNJENI

je lice kome je konačnim i izvršnim prekršajnim nalogom određena sankcija.

STRANKA

je tužilac i okrivljeni;

BRANILAC

stručna osoba koja pomaže okrivljenom u krivičnom postupku prilikom pripreme i sastavljanja odbrane. Njegov zadatak je da preduzima radnje u korist okrivljenog i da te štiti njegova prava i interese. Branilac može biti samo advokat.

- SVJEDOK** *osoba koja se poziva na ispitivanje u državno tužilaštvo ili na sud jer je vjerovatno da može dati informacije o krivičnom djelu, počiniocu i o drugim važnim okolnostima. Svaka osoba koja se kao svjedok poziva dužna je odazvati se pozivu. Ukoliko se svjedok ne odazove pozivu, može biti priveden od strane policije ili kažnjen kaznom do 1000 eura (a to je upozorenje navedeno i na sudskom pozivu).*
- VJEŠTAK** *osoba koja raspolaže stručnim znanjem koje je potrebno radi utvrđivanja ili ocjene neke važnije činjenice (na primjer psihijatar)*
- KRIVIČNO DJELO** *je djelo koje je zakonom određeno kao krivično djelo, koje je protivpravno i koje je skrivljeno.*
- PREKRŠAJ** *je radnja koja predstavlja povredu javnog poretka koja je utvrđena zakonom i za koju je sankcija propisana Zakonom o prekršajima.*
- DJETETOM** *se smatra lice koje nije navršilo četrnaest godina.*
- MALOLJETNIKOM** *se smatra lice koje je navršilo četrnaest godina, a nije navršilo osamnaest godina. provjeriti*
- MALOLJETNIM LICEM** *smatra se lice koje nije navršilo osamnaest godina.*

VI OVLAŠĆENA LICA U SLUŽBAMA ZA PODRŠKU OŠTEĆENIMA/SVJEDOCIMA U SUDOVIMA U CRNOJ GORI

U prilogu su kontakti službenika i službenica sudova kojima se možete obratiti za podršku i informacije:

Naziv suda	Službenik	Br.tel/fax	E mail
Osnovni sud u Bijelom Polju	Gorica Belević, sekretar	067- 335 - 085, broj faksa 050-432-006	gorica.belevic@sudstvo.me
Osnovni sud u Baru	Milica Radovanović, savjetnica	tel 030 313-980, 067 747-377 fax 030 317-035	bpp@sudstvo.me
Osnovni sud u Beranama	1.Radunović Ana, sekretarka suda 2.Dragović Jelena, savjetnica u sudu	051-233-344, br.mob.tel 067-60-10-10; 068/698-549	admin.osba@sudstvo.me
Osnovni sud u Cetinju	Nina Paović, savjetnica u sudu	067591405 041231933	nina.paovic@sudstvo.me
Osnovni sud u Danilovgradu	Ivan Bulatovic, savjetnik u sudu	067/283-950	ivan.bulatovic@sudstvo.me.
Osnovni sud u Herceg Novom	Bojan Dubljević, savjetnik u sudu	031/324-111, lokal 117 mobilni broj: 067/610-801 broj fax: 031/323-347	admin.oshn@sudstvo.me
Osnovni sud u Kolašinu	Milanka Đerković, upravitelj sudske pisarnice	020-865-820, 067-520-760, faks 020-865-163	arsen.popovic@sudstvo.me

Osnovni sud u Kotoru	Ivan Dapčević, savjetnik u sudu	032 325 752, 067 202 429 032 325 752	ivan.dapcevic@sudstvo.me
Osnovni sud u Nikšiću	Lalović Svetlana, savjetnica u sudu	tel. 040/244-862 ; 040/244-852 lok. 115; 069 294 919. fax br. 040/244-878	lalovic.svetlana@sudstvo.me
Osnovni sud u Plavu	Novović Ivana, savjetnica u sudu	051/251-061, 067/735-060, faks suda 051/251-061	admin.ospl@sudstvo.me.
Osnovni sud u Pljevljima	Slavica Stanić, savjetnica u sudu	067/213-059 Fiksni broj suda: 052/322-704 Faks broj: 052/322-720	slavica.stanic@sudstvo.me
Osnovni sud u Podgorici	1. Marija Perišić, savjetnica u sudu 2. Haris Šabotić, savjetnik u sudu	020 481 262, fax 020 203 245, 020 481 264, mob.tel 067 641 177, mob.tel. 069/222-868	marija.perisic@sudstvo.me tanja.vidic@sudstvo.me harissabotic11@gmail.com
Osnovni sud u Rožajama	Zahit Camić, predsjednik suda	tel/fax 051/ 271-595	zahit.camic@sudstvo.me

Osnovni sud u Ulcinju	Besmir Murati, savjetnik u sudu	fiksni br. telefona 030 412 026, fax br.030 401 251, 069/538 302	arben.hodzic@sudstvo.me
Osnovni sud u Žabljaku	Ćurić Ivana, savjetnica u sudu	052 361 263 i mob.tel.067 335 576,	mihailo.andjelic@sudstvo.me
Viši sud u Bijelom Polju	Ana Rovčanin, savjetnica u sudu	067 327 335 050 431 810	ana.rovcanin@sudstvo.me
Viši sud u Podgorici	Mirjana Ivanović, savjetnica u sudu	mob.tel:067/206-242;	visisud@sudstvo.me
Sud za prekršaje Bijelo Polje	Sanja Matović, savjetnica u sudu Milanka Tomović, savjetnica u sudu	mob: 067 208 477 mob: 068 753 780	1.matovic.sanja@sudstvo.me 2.alija.beganovic@sudstvo.me
Sud za prekršaje Budva	Mirčeta Šušić, savjetnik u sudu	Fix/fax.033-451-787; mob.tel. 067-258-455	djacic.koviljka@sudstvo.me
Sud za prekršaje Podgorica	Anela Kačar, savjetnica u sudu Iva Glušica, savjetnica u sudu	Tel/fax: 020 225 754, mob. tel. 067 769 006 mob.tel. 067 619 337	anela.kacar@sudstvo.me bojana.kovacevic@sudstvo.me
Viši sud za prekršaje Crne Gore	Budimir Radulović - sekretar suda	020/230-611 i 069-416-030 Faks: 020/231-044	radulovic.budimir@sudstvo.me

VII PROCEDURE I INSTITUCIONALNA SARADNJA U VEZI S PORODIČNIM NASILJEM I TRGOVINOM LJUDIMA

Nasilje u porodici

U skladu sa Zakonom o zaštiti od nasilja u porodici, 25. novembra 2011. godine, u Podgorici, potpisan je Protokol o postupanju, prevenciji i zaštiti od nasilja u porodici, kojim su utvrđene procedure po kojima su sve institucije dužne da postupaju, kao i institucionalna saradnja u vezi sa nasiljem u porodici i nasiljem nad ženama. Protokol su potpisali/e predstavnici/ce Ministarstva pravde, Vrhovnog suda, Vrhovnog državnog tužilaštva, Ministarstva prosvjete i sporta, Ministarstva zdravlja, Ministarstva rada i socijalnog staranja, Uprave policije i Vijeća za prekršaje Crne Gore.

Tekst Protokola se može naći na sledećem linku:

<http://www.gendermontenegro.me/SR/protocol-on-actions-prevention-of-and-protection-against-family-violence/>

Trgovina ljudima

Kancelarija za borbu protiv trgovine ljudima, koja funkcioniše u sastavu Generalnog sekretarijata Vlade Crne Gore, koordinira rad vladinih institucija, nevladinog sektora i međunarodnih organizacija u borbi protiv trgovine ljudima.

U cilju bolje saradnje u borbi protiv trgovine ljudima u praksi kroz prevenciju, edukaciju, krivično gonjenje izvršilaca i zaštitu potencijalnih i žrtava trgovine ljudima, naročito žena i djece potpisan je *Sporazum o međusobnoj saradnji u oblasti borbe protiv trgovine ljudima* između državnih institucija, nevladinog sektora i međunarodnih organizacija.

Tekst sporazuma je dostupan na sledećem linku: <http://www.antitrafficking.gov.me/ResourceManager/FileDownload.aspx?rId=154382&rType=2>

VIII KONTAKTI INSTITUCIJA/ORGANIZACIJA KOJE PRUŽAJU ZAŠTITU I PODRŠKU U SLUČAJEVIMA NASILJA U PORODICI I TRGOVINE LJUDIMA

NASILJE U PORODICI - KONTAKTI INSTITUCIJA/ORGANIZACIJA KOJE PRUŽAJU ZAŠTITU I PODRŠKU

POLICIJA :

Dežurna služba za hitne pozive: 122

CENTRI BEZBIJEDNOSTI:

Podgorica: 020 224 804

Nikšić: 040 213 069

Pljevlja: 052 321 116

Bijelo Polje: 050 432 760

Berane: 051 231 285

Budva: 033 451 238

Herceg Novi: 031 322 715

Bar: 030 312 126

ODJELJENJA BEZBIJEDNOSTI:

Rožaje: 051 271 395

Plav: 051 251 136

Andrijevica: 051 243 214

Mojkovac: 050 472 139

Žabljak: 052 361 309

Kotor: 032 325 737

Tivat: 032 671 612

Ulcinj: 030 411 625

Plužine: 040 271 222

Šavnik: 040 266 381

Danilovgrad: 020 812 123

Cetinje: 041 231 103

Kolašin: 020 865 153

SOCIJALNE SLUŽBE

Centri za socijalni rad

Podgorica:	020 230 563
Cetinje:	041 231 890
Danilovgrad:	020 812 584
Kolašin:	020 865 645
Plav:	051 255 075
Pljevlja:	052 301 264
Žabljak:	052 360 150
Bar:	030 303 492, 303 493
Ulcinj:	030 412 205
Bijelo Polje:	050 432 024
Mojkovac:	050 472 101
Herceg Novi:	031 321 187, 322 293
Nikšić:	040 215 207, 220 033
Šavnik:	040 266 142
Plužine:	040 271 144
Berane:	051 230 128, 234 966
Andrijevica:	051 230 920

Rožaje:	051 271 009
Kotor:	032 322 622, 322 624, 304 740
Tivat:	032 676 646
Budva:	033 452 887

JU Centar za podršku djeci i porodici- Bijelo Polje:
050 433 651, 451 555

**INSTITUCIJA ZAŠTITNIKA LJUDSKIH PRAVA I
SLOBODA:** 020 241 642

NEVLADINE ORGANIZACIJE :

Centar za ženska prava - Podgorica:
020 664 193

**Crnogorski ženski lobi – SOS linija i sklonište za žrtve
trgovine ljudima**
116666 (besplatna SOS linija za žrtve trgovine ljudima)

Sigurna ženska kuća - Podgorica:

020 232 352; 069 013 321 (besplatna SOS linija)

Bona Fide - Pljevlja :

052 322 330

Sos telefoni za žene i djecu žrtve nasilja:

Podgorica:

020 232 254; 232 253

Nikšić: 040 213 086;

080 111 111 – besplatna nacionalna SOS linija za žrtve nasilja u porodici

Bijelo Polje: 050 433 660

Berane: 051 235 552

Plav: 051 252 743

DRŽAVNA TUŽILAŠTVA

Osnovno državno tužilaštvo Podgorica

Portparol tužilaštva

Danka Ivanović Đerić - Državni tužilac u Osnovnom državnom tužilaštvu

Adresa: Ulica 13. jula bb, 81000 Podgorica

Telefon: +382 20 243 223/285/380

Fax: +382 20 243 223

Mail: odtpg@tuzilastvo.me
danka.ivanovic@tuzilastvo.me

Osnovno državno tužilaštvo Cetinje

Portparol tužilaštva

Duško Milanović – Državni tužilac u Osnovnom državnom tužilaštvu

Adresa: Ulica Baja Pivljanina br.2, 81250 Cetinje

Telefon/Fax: +382 41 231 072

Mail: odtct@tuzilastvo.me

Osnovno državno tužilaštvo Bar

Portparol tužilaštva

Irena Rajković – Državni tužilac u Osnovnom državnom tužilaštvu

Adresa: Ulica Bulevar revolucije br.5, 85000 Bar

Telefon/Fax: +382 30 313 977

Mail: odtbr@tuzilastvo.me

Osnovno državno tužilaštvo Ulcinj

Portparol tužilaštva

Vladimira Savovića – Državni tužilac u Osnovnom državnom tužilaštvu

Adresa: Ulica 26. novembar, 85360 Ulcinj

Telefon/Fax: +382 30 412 043

Mail: odtul@tuzilastvo.me

Osnovno državno tužilaštvo Kotor

Portparol tužilaštva

Tanja Čolan Deretić - Državni tužilac u Osnovnom državnom tužilaštvu

Adresa: Ulica Benovo bb, 85330 Kotor

Telefon: +382 32 302 644/645

Fax: +382 32 325 201

Mail: odtko@tuzilastvo.me

Osnovno državno tužilaštvo Herceg Novi

Portparol tužilaštva

Nikola Samardžić – Državni tužilac u Osnovnom državnom tužilaštvu

Adresa: Ulica Trg Mića Pavlovića br.4, 85340 Herceg Novi

Telefon/Fax: +382 31 323 462

Mail: odthn@tuzilastvo.me

Osnovno državno tužilaštvo Nikšić

Portparol tužilaštva

Stevo Šekarić - Rukovodilac Osnovnog državnog tužilaštva

Adresa: Ulica Nikole Tesle bb, 81400 Nikšić

Telefon: +382 40 244 868

Fax: +382 40 244 727

Mail: odtnk@tuzilastvo.me

Osnovno državno tužilaštvo Kolašin

Portparol tužilaštva

Grujić Vojislav - rukovodilac ODT

Adresa: Ulica Generala Anđelića bb, 81210 Kolašin

Telefon/Fax: +382 20 865 559

Mail: odtkl@tuzilastvo.me

Osnovno državno tužilaštvo Bijelo Polje

Portparol tužilaštva

Denis Zvrko – Državni tužilac u Osnovnom državnom tužilaštvu

Adresa: Ulica Radomira Medojevića bb, 84000 Bijelo Polje

Telefon/Fax: +382 50 432 020

Mail: odtbp@tuzilastvo.me

Osnovno državno tužilaštvo Pljevlja

Portparol tužilaštva

Milivoje Tomčić- Rukovodilac Osnovnog državnog tužilaštva

Adresa: Ulica Mehmeda Zekerijaha Ćinare bb, 84 210 Pljevlja

Telefon: +382 52 322 807

Fax: +382 52 322 301

Mail: odtpv@tuzilastvo.me

Osnovno državno tužilaštvo Berane

Portparol tužilaštva

Vladan Đalović – Državni tužilac u Osnovnom državnom tužilaštvu

Adresa: Ulica Mojsija Zečevića" br.1,
84300 Berane

Telefon: +382 51 233 559

Mail: odtba@tuzilastvo.me

Osnovno državno tužilaštvo Rožaje

Portparol tužilaštva

Armin Selmanović – Državni tužilac u Osnovnom državnom tužilaštvu

Adresa: Ulica 30. Septembar br.2, 84310 Rožaje

Telefon/Fax: +382 51 271 199

Mail: odtro@tuzilastvo.me

Osnovno državno tužilaštvo Plav

Portparol tužilaštva

Erdan Feratović – Rukovodilac Osnovnog državnog tužilaštva

Adresa: Ulica Jezerska bb, 84325 Plav

Telefon/Fax: +382 51 251 363

mail: odtpl@tuzilastvo.me

**TRGOVINA LJUDIMA - KONTAKTI INSTITUCIJA/
ORGANIZACIJA KOJE PRUŽAJU ZAŠTITU I PODRŠKU**

Kancelarija za borbu protiv trgovine ljudima

ul. Jovana Tomaševića bb

81 000 Podgorica

Kabinet: +382 20 245 282

tel./fax: +382 20 225 845

e mail: antitrafiking@t-com.me

Crnogorski ženski lobi – SOS linija i sklonište za žrte trgovine ljudima

116666 (besplatna SOS linija za žrtve trgovine ljudima)

Tel/ fax: + 382 20 669 158, 069 454 606

E- mail: mzenskilobi@t-com.me

Kontakte ostalih institucija i organizacija koje se bave borbom protiv trgovine ljudima u Crnoj Gori možete naći na sledećem linku:

<http://www.antitrafficking.gov.me/ResourceManager/FileDownload.aspx?rid=63118&rType=2>

I SLUŽBA ZA PODRŠKU ŽRTVAMA/SVJEDOCIMA

- Kakvu podršku pružamo ?
- Kada nas možete kontaktirati?
- Što ako ste već kontaktirali nevladinu organizaciju?
- Koji sudovi su mjesno nadležni da postupaju u krivičnim djelima trgovina ljudima, trgovina djecom radi usvojenja i nasilje u porodici ili porodičnoj zajednici?
- Ko je nadležan ako je u pitanju prekršaj nasilje u porodici?

II SVJEDOČENJE PRED SUDOM

- Što znači biti žrtva ili svjedok?.....
- Ko može biti saslušan kao svjedok?.....
- Moraju li svi svjedočiti?.....
- Pozivanje svjedoka
- Što ako se ne odazovem sudskom pozivu za svjedočenje?
- Kako izgleda postupak svjedočenja?
- Ko sve postavlja pitanja svjedoku?
- Da li ste, kao svjedok/svjedokinja u obavezi da odgovorite na sva pitanja?
- Ko ima pravo da svjedoči u odvojenoj prostoriji?
- Da li Vam sud garantuje privatnost?
- Šta je predočavanje, a šta suočenje?

Da li se morate suočiti sa okrivljenim?.....
Kako izgleda sudnica i gdje će se ko nalaziti?
Koliko ćete se zadržati na sudu?.....

III ZAŠTITA ŽRTAVA SVJEDOKA.....

Da li kao svjedok/svjedokinja imate pravo na zaštitu?.....
Na kakvu zaštitu imate pravo kao žrtva - svjedok nasilja u porodici ?.....
Da li imate pravo na zaštitu van suda?.....
Što možete učiniti u slučaju neposredne opasnosti?

IV PRAVA ŽRTAVA/OŠTEĆENIH I SVJEDOKA

V ULOGE UČESNIKA U SUDSKOM POSTUPKU I ZNAČENJE POJEDINIH IZRAZA

VI OVLAŠĆENA LICA U SLUŽBAMA ZA PODRŠKU OŠTEĆENIMA/SVJEDOCIMA U SUDOVIMA U CRNOJ GORI

VII PROCEDURE I INSTITUCIONALNA SARADNJA U VEZI S PORODIČNIM NASILJEM I TRGOVINOM LJUDIMA

VIII KONTAKTI INSTITUCIJA/ORGANIZACIJA KOJE PRUŽAJU ZAŠTITU I PODRŠKU U SLUČAJEVIMA NASILJA U PORODICI I TRGOVINE LJUDIMA